

Udskriftsdato: 14. december 2025

FOU nr 2018.26 (Gældende)

2018-26. Anbragt dreng blev ulovligt overvåget af opholdssted og kommune

Ministerium: Folketinget

Opfølgning / Opfølgning til

LBK nr 349 af 22/03/2013 § 7 stk. 1, 3. pkt. og § 24 - LBK nr 507 af 02/05/2017 § 15

2018-26. Anbragt dreng blev ulovligt overvåget af opholdssted og kommune

Et opholdssted havde bl.a. taget billeder af en anbragt ungs mobiltelefon og nedskrevet hans samtaler med den tidligere plejefamilie. Opholdsstedet sendte oplysningerne videre til drengens anbringelseskommune.

Ombudsmanden konstaterede, at der var blevet udøvet kontrol med drengens kommunikation. Samtidig udtalte ombudsmanden, at den iværksatte kontrol efter hans opfattelse var ulovlig, fordi der ikke var truffet en afgørelse om den af børn og unge-udvalget i anbringelseskommunen.

Ombudsmanden udtalte, at anbringelseskommunen havde haft en meget væsentlig rolle i sagen og efter ombudsmandens opfattelse i høj grad havde medvirket til, at der blev udøvet kontrol med drengens kommunikation på opholdsstedet.

Det var endvidere ombudsmandens opfattelse, at kravet om, at børn og unge-udvalget skal have truffet afgørelse om at iværksætte kontrol med den anbragte unges kommunikation, før kontrollen kan iværksættes, ikke kan fraviges ved, at myndighederne får et samtykke til kontrollen, uanset om det er fra barnet/den unge eller forældremyndighedsindehaveren.

Ombudsmanden påpegede, at den manglende afgørelse indebar, at de særlige retsgarantier for afgørelser om kontrol med anbragte børns kommunikation ikke var overholdt.

Det var ombudsmandens opfattelse, at der var sket en alvorlig krænkelse af den anbragte drengs retssikkerhed.

Ombudsmanden besluttede i medfør af § 24 i ombudsmandsloven at orientere Folketingets Retsudvalg, børne- og socialministeren og kommunalbestyrelsen om sagen.

Endvidere bad ombudsmanden kommunen om at orientere ham om, hvad kommunen ville gøre for fremover at sikre, at kommunen overholdte reglerne om iværksættelse af kontrol med anbragte børn og unges kommunikation.

(Sag nr. 17/05145)

Herunder gengives ombudsmandens udtalelse i sagen:

Ombudsmandens udtalelse

1. Hvad har jeg undersøgt?

Denne sag drejer sig om A, der i 2015-2016 var anbragt af Esbjerg Kommune på opholdsstedet B. A var på det tidspunkt 14-15 år.

Jeg har undersøgt, om der under anbringelsen blev udøvet kontrol med A's brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation, og om denne kontrol var lovlig.

Jeg har rejst sagen på eget initiativ efter bestemmelsen i § 17, stk. 1, i ombudsmandsloven.

Efter ombudsmandslovens § 7, stk. 1, 3. pkt., omfatter ombudsmandens virksomhed børns forhold på private institutioner mv., som varetager opgaver umiddelbart i forhold til børn. B er et privat opholdssted efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5, hvor børn og unge kan anbringes, og er derfor omfattet af ombudsmandens kompetence.

Jeg bemærker, at det ikke har været en del af denne sag at undersøge, om de afgørelser, som Esbjerg Kommune i samme periode traf om samvær og kontakt mellem A og hans tidligere plejefamilie, var korrekte.

2. Kontrollen med A's kommunikation

Jeg har ad to omgange modtaget kopi af de akter fra Esbjerg Kommune, der vedrører spørgsmålet om kontrol med A's kommunikation i perioden 2015-2016.

Jeg har bl.a. modtaget et dagbogsnotat af 7. juni 2015, som er udarbejdet af B og den følgende dag sendt til Esbjerg Kommune.

I dagsbogsnotatet refererer B detaljeret A's samtale (med webkamera) med hans tidligere plejeforældre. Det fremgår bl.a. af referatet, at den tidligere plejemor flere gange spurgte ind til, om de "er alene og så kan snakke".

B udarbejdede i juni 2015 flere dagbogsnotater med referater fra A's samtaler med den tidligere plejefamilie.

Det fremgår af et telefonnotat af 9. september 2015 fra Esbjerg Kommune, at B den pågældende dag kontaktede Esbjerg Kommune og oplyste, at opholdsstedet havde adgang til A's telefon, men at A ikke vidste det.

Den 11. september 2015 sendte Esbjerg Kommune en e-mail til B og bad om en redegørelse for A's kontakt til og samvær med sin tidligere plejefamilie. Kommunen bad bl.a. B om at beskrive, hvad samtalerne mellem A og hans tidligere plejefamilie gik ud på, og hvordan A reagerede "på kontakten og i kontakten".

B besvarede e-mailen den 16. september 2015 og vedlagde i den forbindelse uddrag/udskrifter af skype-samtaler mellem A og medlemmer af den tidligere plejefamilie fra september 2015. B eftersendte også et længere referat af en samtale den 21. september 2015 mellem A og den tidligere plejemor, som opholdsstedet havde udarbejdet.

I en e-mail af 16. oktober 2015 skrev B til Esbjerg Kommune, at den tidligere plejemor igen kontaktede A flere gange dagligt, og at det påvirkede A.

Det fremgår af et telefonnotat af 6. januar 2016 fra Esbjerg Kommune, at B den pågældende dag kontaktede kommunen om den tidligere plejefamilies kontakt med A henover julen 2015.

I forlængelse heraf skrev sagsbehandleren i Esbjerg Kommune samme dag en e-mail til B, hvor der stod: "Jeg har brug for nogen 'beviser'. Kan der tages kopi af hendes kontakt? "

Herefter sendte B en række billeder fra en mobil- og computerskærm, der viste A's kontakt med den tidligere plejefamilie, til Esbjerg Kommune.

I et bilag, som jeg forstår er udarbejdet af B og sendt til Esbjerg Kommune i februar 2016, skrev B, at opholdsstedet sendte en del bilag med fotos fra A's telefon om hans kontakt med den tidligere plejefamilie.

Det fremgik endvidere af notatet fra B, at opholdsstedet havde "lavet en aftale med A om at vi kun kigger på hans telefon pt. Ifht. (...) og resten af familien, så han ikke føler sig total overvåget".

I løbet af foråret 2016 henvendte B sig flere gange til Esbjerg Kommune med oplysninger om A's kontakt med den tidligere plejefamilie.

I e-mails af 13. og 15. maj 2016 til Esbjerg Kommune gengav B bl.a. indholdet af et brev, som A havde modtaget fra den tidligere plejefamilie.

I et dagbogsnotat skrevet af opholdsstedets psykolog den 19. maj 2016, som sammen med andet materiale blev sendt til Esbjerg Kommune den 24. maj 2016, står der bl.a. følgende:

"A er meget træt af og vred over, at hans telefon stadig bliver kontrolleret hele tiden, og han fortalte, at da han sidst blev kørt til (...), havde (...) været så hurtig til at kontrollere, at han havde opsnappet de beskeder, der kom til A, før A selv kunne se dem. (...)"

B sendte – ifølge det materiale, som jeg har modtaget fra Esbjerg Kommune – sidste gang oplysninger vedrørende A's kommunikation til Esbjerg Kommune den 29. maj 2016.

3. Retsgrundlaget

3.1. Reglerne om kontrol med anbragte børn og unges kommunikation blev oprindeligt indsat i lov om social bistand ved lov nr. 501 af 24. juni 1992 (om ændring af reglerne om foranstaltninger for børn og unge, herunder reglerne om tvangsmæssig gennemførelse af foranstaltninger).

Lovændringen skyldtes, at ombudsmanden i en udtalelse ([FOB 90.227](#)) havde rejst tvivl om hjemmelsgrundlaget for at fastsætte regler om brev- og telefonkontrol og i den forbindelse henstillet, at der blev tilvejebragt udtrykkelig hjemmel for sådanne væsentlige indgreb.

I 2015 fremgik reglerne om kontrol med anbragte børn og unges kommunikation af bestemmelsen i § 123, stk. 2, i serviceloven (daværende lovbekendtgørelse nr. 150 af 16. februar 2015).

Bestemmelsen er nu (med visse redaktionelle ændringer) videreført i § 15 i voksenansvarsloven (jf. lovbekendtgørelse nr. 507 af 2. maj 2017 om voksenansvar for anbragte børn og unge), der trådte i kraft den 1. januar 2017.

Bestemmelsen i § 123, stk. 2, havde følgende ordlyd:

”*Stk. 2.* Under ophold i institutioner eller på opholdssteder beregnet til døgnophold for børn og unge kan børn og unge-udvalget, såfremt det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling, uden retskendelse træffe afgørelse om kontrol med barnets eller den unges brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation med nærmere angivne personer uden for institutionen. Afgørelsen træffes for en bestemt periode. (...)”

Afgørelser om kontrol med anbragte børn og unges kommunikation skal således træffes af børn og unge-udvalget, jf. også den dagældende servicelovs § 74, stk. 1, nr. 10 (nu § 74, stk. 1, nr. 14).

3.2. Efter servicelovens § 74, stk. 1, træffer børn og unge-udvalget de mest indgribende afgørelser efter loven over for børn og unge. Børn og unge-udvalget består af 2 medlemmer fra kommunalbestyrelsen, 1 byretsdommer og 2 pædagogisk-psykologisk sagkyndige, jf. § 19 i retssikkerhedsloven (nu lovbekendtgørelse nr. 188 af 8. marts 2018).

Kommunalbestyrelsen sørger for, at sager, der skal afgøres af børn og unge-udvalget, forelægges for udvalget sammen med sagens akter samt en indstilling om sagens afgørelse, og kommunalbestyrelsen stiller den fornødne sekretariatsbistand til rådighed for udvalget (jf. § 3, stk. 1, 1. pkt., og § 2 i bekendtgørelse nr. 1615 af 14. december 2016 om forretningsorden for børn og unge-udvalgene (dagældende bekendtgørelse nr. 1116 af 29. november 2012)).

3.3. I vejledningen til den dagældende servicelov (vejledning nr. 9293 af 23. maj 2013 om magtanvendelse og andre indgreb over for børn og unge – vejledning nr. 9 til serviceloven) stod der under pkt. 27 bl.a. følgende:

”27. Som grundregel må brev- og telefonkontrol ikke finde sted. Der findes dog situationer, hvor en sådan kontrol på døgninstitutioner og opholdssteder kan være nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling, eller af hensyn til politiets efterforskning, jf. servicelovens § 123, stk. 2 og 5.

Alle børn og unge under 18 år, der har ophold i døgninstitutioner, herunder delvis lukkede døgninstitutioner og sikrede afdelinger eller opholdssteder er omfattet af servicelovens § 123, stk. 2, hvorefter det gælder, at den anbringende kommunes børn og unge-udvalg, jf. servicelovens § 74, stk. 1 nr. 10, kan træffe afgørelse om kontrol med barnet eller den unges brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation med nærmere angivne personer uden for institutionen, hvis det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling. Afgørelsen om kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation træffes for en bestemt periode. (...)

...

Kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt det af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling er nødvendigt med en begrænsning af pågældendes kommunikation med personer uden for anbringelsesstedet, kan foretages i forbindelse med anbringelsen eller under anbringelsen. Vurderes det under anbringelsen, at det er nødvendigt at begrænse et barn eller en ungs kommunikation med personer uden for anbringelsesstedet, bør det ske på baggrund af en dialog med anbringelsesstedet.

Det er alene børn og unge-udvalget der, på baggrund af kommunalbestyrelsens indstilling, kan træffe afgørelse om kontrol med brevveksling og telefonsamtaler og anden kommunikation, bortset fra de særlige regler der gælder for unge i varetægtssurrogat, jf. vejledningens punkt 30.

Afgørelser om kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation truffet af børn og unge-udvalget kan indbringes for Ankestyrelsen af den unge, der er fyldt 12 år, og af forældremyndighedens indehaver samt den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, hvis afgørelsen vedrører denne part, jf. servicelovens § 168, stk. 1 og 2.

Har børn og unge-udvalget i barnets eller den unges opholdskommune, truffet afgørelse om kontrol med børn og unges telefonsamtaler, brevveksling og anden kommunikation på anbringelsesstedet, skal den unge give samtykke til kontrollen – f.eks. åbning af breve og medhør ved telefonsamtaler, og barnet eller den unge skal i øvrigt også overvære kontrollen. Ved kontrol af telefonsamtaler skal også den person, der tales med, give sit samtykke.

Kontrol af brevveksling sker ved at en ansat åbner brevet i overværelse af barnet eller den unge, efter at barnet eller den unge har givet samtykke hertil, eller at en ansat åbner og læser det brev, barnet eller den unge har skrevet til den af børn og unge-udvalget angivne person. Ønsker barnet eller den unge ikke, at et indgående brev åbnes, kan dette uåbnet returneres til afsenderen med forklarende ledsageskrivelse. Ønsker barnet eller den unge ikke, at et udgående brev åbnes, tilintetgøres brevet.

Kontrol af telefonsamtaler sker ved, at en ansat, efter samtykke fra barnet eller den unge, lytter med, når barnet eller den unge taler i telefon med de af børn og unge-udvalget angivne personer. Ønsker barnet eller den unge ikke, at der sker medhør ved en indgående telefonsamtale, kan telefonsamtalen afbrydes med en forklaring til den, der har ringet op. Ønsker barnet eller den unge ikke, at der sker medhør ved en udgående telefonsamtale, føres samtalen ikke.

Institutionen eller opholdsstedet kan ikke selv indføre husregler, der f.eks. medfører at breve skal kontrolleres eller at en ansat skal lytte med, når barnet eller den unge har kontakt med omverdenen. Kontrol kan kun ske på baggrund af en afgørelse fra børn og unge-udvalget, jf. § 123, stk. 2, og § 71, stk. 5, i serviceloven.”

I forbindelse med at voksenansvarsloven trådte i kraft den 1. januar 2017, blev der udarbejdet en ny vejledning (vejledning nr. 10370 af 21. december 2016 om voksenansvar for anbragte børn og unge). Vejledningens kapitel 17 gengiver overordnet set samme retsstilling på området som den tidligere vejledning.

3.4. Serviceloven indeholder (både nu og i 2015) en række bestemmelser, der skal iagttages, når børn og unge-udvalget træffer afgørelse om brev- og telefonkontrol.

F.eks. følger det af servicelovens § 72, stk. 1, nr. 13 (daværende § 72, stk. 1, nr. 9), at kommunalbestyrelsen skal tilbyde forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, gratis advokatbistand under en sag om brev- og telefonkontrol.

Derudover påhviler det kommunalbestyrelsen, inden der træffes afgørelse, at gøre forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, bekendt med retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og retten til at udtale sig (servicelovens § 73).

Forældremyndighedsindehaveren og som udgangspunkt også barnet eller den unge, advokaten og eventuelle bisiddere skal endvidere, inden der træffes afgørelse, have lejlighed til at udtale sig over for børn og unge-udvalget (servicelovens § 74, stk. 2).

Det fremgår i øvrigt af servicelovens § 74, stk. 6, at børn og unge-udvalgets afgørelser skal meddeles skriftligt, være begrundede og indeholde oplysning om klageadgang.

Afgørelser om brev- og telefonkontrol kan indbringes for Ankestyrelsen af både forældremyndighedsindehaveren og den unge over 12 år. Dette fremgår af servicelovens § 168, stk. 1 og 2.

Endvidere fremgår det af lovens § 169, stk. 1, at Ankestyrelsens afgørelse i sagen kan kræves forelagt retten.

4. Myndighedernes udtalelser

4.1. Esbjerg Kommune redegjorde i sin udtalelse af 21. december 2017 for de afgørelser, som kommunen traf i 2015-2016 om A's samvær med og kontakt til sin tidligere plejefamilie. Afgørelserne blev truffet med henvisning til servicelovens § 71.

Esbjerg Kommune oplyste samtidig, at kommunen hverken havde truffet afgørelser om kontrol eller overvågning af A's mobiltelefon eller forelagt sagen for børn og unge-udvalget i Esbjerg Kommune.

Esbjerg Kommune oplyste bl.a. også, at der ikke var oplysninger i sagen, der antydede, at det var kommunen, der havde bedt opholdsstedet om at tage A's telefon, og at der heller ikke var oplysninger om, hvorfor opholdsstedet nedskrev A's samtaler med hans tidligere plejefamilie.

Endelig udtalte Esbjerg Kommune, at kommunen burde have været mere opmærksom på, om opholdsstedet overholdt gældende regler.

4.2. Den 16. februar 2018 kom Esbjerg Kommune – i forlængelse af min anmodning herom af 16. januar 2018 – med en supplerende udtalelse til sagen.

I denne udtalelse oplyste Esbjerg Kommune bl.a., at kommunen kunne se, at der i en periode frem til september 2015 var notater om, at opholdsstedet havde observeret skype-samtaler og taget A's telefon.

Esbjerg Kommune kunne også se, at der var en tidsmæssig sammenhæng mellem kommunens anmodning om en redegørelse og opholdsstedets efterfølgende nedskrivning af indholdet af samtaler mellem A og hans tidligere plejefamilie. Esbjerg Kommune beklagede, at kommunen ikke havde set denne mulige sammenhæng tidligere.

Esbjerg Kommune konstaterede endvidere, at der først efter kommunens e-mail af 6. januar 2016, hvor kommunen efterspurgte beviser, begyndte at indgå screenshots fra A's telefon fra opholdsstedet til kommunen.

Derudover oplyste Esbjerg Kommune bl.a., at der ikke fandtes notater i sagen, der nærmere kunne belyse, hvilken rolle Esbjerg Kommune eventuelt havde spillet i forhold til, at B havde kontrolleret A's mobiltelefon. Esbjerg Kommune oplyste samtidig, at kommunen efterfølgende kunne spekulere på, om de mange telefonsamtaler mellem sagsbehandleren i Esbjerg Kommune og lederen af opholdsstedet om A's mistroivsel i forbindelse med hans kontakt med den tidligere plejefamilie havde medvirket til, at der blev udøvet kontrol.

4.3. B har i sin udtalelse af 20. april 2018 oplyst, at opholdsstedet i juni 2015 ikke kunne undgå at høre, at A var højlydt og vred under skype-samtaler med sin tidligere plejemor, at A i den forbindelse begyndte at vise opholdsstedet sin telefon og sms-korrespondance med den tidligere plejefamilie, og at opholdsstedet herefter løbende refererede til kommunen for at gøre opmærksom på den tidligere plejefamilies negative påvirkning af A's trivsel.

B har også oplyst, at lederen den 9. september 2015 oplyste Esbjerg Kommune om, at opholdsstedet kontrollerede A's telefon, uden at han vidste det, fordi opholdsstedet var blevet bekendt med, at A i anden henseende havde udvist en uhensigtsmæssig adfærd på de sociale medier.

B oplyste, at opholdsstedet – da Esbjerg Kommune den 11. september 2015 bad om en redegørelse – sendte kommunen en redegørelse og udskrifter af skype-samtaler, som opholdsstedet havde taget uden A's vidende.

B oplyste i den forbindelse, at opholdsstedet havde en meget tæt dialog med Esbjerg Kommune om sagen, og at kommunen var helt bekendt med, at opholdsstedet tog udskrifter og udøvede kontrol med A's kommunikation uden hans vidende. B oplyste også, at opholdsstedet havde spurgt Esbjerg Kommune, om der skulle være en afgørelse fra børn og unge-udvalget, men ikke havde fulgt op på det, da opholdsstedet havde fokus på at hjælpe A med at komme ud af den klemme, han var i i forhold til den tidligere plejefamilie.

Herudover oplyste B, at opholdsstedet i efteråret 2015 på grund af den uhensigtsmæssige adfærd på de sociale medier kiggede på A's telefon sammen med ham, og at opholdsstedet herved også kom indover sammen med A at se på hans kontakt med den tidligere plejefamilie.

B oplyste samtidig, at A ikke var bekendt med, at opholdsstedet tog udskrifter af hans skype-samtaler eller refererede fra hans samtaler over for Esbjerg Kommune.

B oplyste endvidere, at opholdsstedet – da Esbjerg Kommune i januar 2016 bad om beviser – aftalte med A, at de sammen kiggede på hans telefon i forbindelse med hans kommunikation med den tidligere plejefamilie.

Opholdsstedet oplyste i den forbindelse, at opholdsstedet ikke lavede en aftale med A om, at opholdsstedet kunne videresende screen-shots, at A ikke blev gjort bekendt med, at opholdsstedet sendte et brev fra den tidligere plejemor til Esbjerg Kommune, og at opholdsstedet heller ikke oplyste dem, der talte med A, om kontrollen.

Endelig oplyste B, at opholdsstedet mente, at kontrollen med A's kommunikation stoppede kort tid efter, at A i maj 2016 havde oplyst opholdsstedets psykolog om, at han var træt og ked af, at hans telefon blev kontrolleret.

5. Min vurdering

5.1. Det fremgår af det materiale, som jeg har modtaget, at B i juni 2015 begyndte detaljeret at referere A's (skype-)samtaler med hans tidligere plejefamilie over for Esbjerg Kommune, og at B den 9. september 2015 meddelte Esbjerg Kommune, at opholdsstedet havde adgang til A's mobiltelefon uden hans vidende.

Det fremgår endvidere, at Esbjerg Kommune den 11. september 2015 – to dage efter modtagelsen af de telefoniske oplysninger fra opholdsstedet om adgangen til A's telefon – bad opholdsstedet om en redegørelse for A's kontakt og samvær med den tidligere plejefamilie, herunder om en beskrivelse af,

hvad samtalerne gik ud på. Opholdsstedet sendte kort tid herefter en redegørelse til Esbjerg Kommune, som blev vedlagt udskrifter af skype-samtaler, der var taget uden A's vidende.

Endvidere fremgår det af oplysningerne i sagen, at Esbjerg Kommune i en e-mail af 6. januar 2016 bad B om at få "beviser" for kontakten med den tidligere plejefamilie, og at B i forlængelse heraf – også uden A's vidende – begyndte at sende en række billeder fra en mobil- og computerskærm, der viste A's kontakt med den tidligere plejefamilie.

På baggrund af disse oplysninger må jeg konstatere, at der blev udøvet kontrol med A's kommunikation under hans anbringelse på B i perioden 2015-2016.

Kontrollen skete både i form af overvågning af hans kommunikation, men også i form af skærbilleder, udskrifter og referater, som blev taget og sendt til Esbjerg Kommune uden A's vidende.

5.2. Oplysningerne i sagen gør det ikke muligt for mig præcist at fastslå, om kontrollen med A's kommunikation blev iværksat af B på eget initiativ eller efter aftale med Esbjerg Kommune.

Uanset dette er det min opfattelse, at Esbjerg Kommune har haft en meget væsentlig rolle – og dermed også et meget væsentligt medansvar – i sagen.

Jeg har i den forbindelse navnlig lagt vægt på, at både Esbjerg Kommune og B i udtalelserne til mig har oplyst, at der var meget kontakt mellem kommunen og opholdsstedet om A's kontakt med – og trivsel i forhold til – hans tidligere plejefamilie.

B har i udtalelsen til mig også anført, at Esbjerg Kommune var helt bekendt med, at opholdsstedet tog udskrifter og udøvede kontrol med A's kommunikation uden hans vidende, og at opholdsstedet spurgte kommunen, om der skulle træffes en afgørelse af børn og unge-udvalget.

Jeg har desuden lagt vægt på oplysningerne om, at Esbjerg Kommune – to dage efter at have fået oplyst, at opholdsstedet havde adgang til A's telefon uden hans vidende – bad opholdsstedet om en redegørelse for A's kontakt til og samvær med sin tidligere plejefamilie. I den forbindelse bad kommunen bl.a. opholdsstedet om at beskrive, hvad samtalerne mellem A og hans tidligere plejefamilie gik ud på, og hvordan A reagerede "på kontakten og i kontakten".

Endelig har jeg lagt vægt på oplysningerne om, at Esbjerg Kommune den 6. januar 2016 bad B om beviser for den tidligere plejefamilies kontakt til A. Herefter begyndte kommunen at modtage billeder fra en mobil- og computerskærm, der viste A's kontakt med den tidligere plejefamilie fra B.

Det er på den baggrund min opfattelse, at Esbjerg Kommune ikke blot havde kendskab til, men i høj grad også medvirkede til, at der blev udøvet kontrol med A's kommunikation.

5.3. Som det er beskrevet under pkt. 3 ovenfor, fremgik det tidligere af § 123, stk. 2, i serviceloven – og nu af § 15 i voksenansvarsloven – at kontrol med et anbragt barn eller ungs brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation forudsætter, at børn og unge-udvalget i den anbringende kommune har truffet en afgørelse om, at kontrollen er nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling.

Da der ikke af børn og unge-udvalget i Esbjerg Kommune – i overensstemmelse med den daværende bestemmelse i § 123, stk. 2, i serviceloven – var truffet afgørelse om kontrol med A's brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation, var den iværksatte kontrol efter min opfattelse ulovlig.

Det er ikke muligt for mig præcist at fastslå, hvornår kontrollen med A's kommunikation blev iværksat.

Efter min gennemgang af sagen finder jeg imidlertid, at den ulovlige kontrol må anses for at være iværksat senest i september 2015, hvor opholdsstedet meddelte Esbjerg Kommune, at opholdsstedet havde adgang til A's telefon uden hans vidende. I hvert fald fra dette tidspunkt burde der således have været truffet afgørelse om brev- og telefonkontrol af Esbjerg Kommunes børn og unge-udvalg.

5.4. B har i sin udtalelse til mig oplyst, at opholdsstedet i juni 2015 ikke kunne undgå at overhøre A's skype-samtaler med sin tidligere plejemor, at A i den forbindelse begyndte at vise opholdsstedet sin telefon og sms-korrespondance med den tidligere plejefamilie, og at opholdsstedet refererede disse samtaler for kommunen for at gøre opmærksom på den tidligere plejefamilies negative påvirkning af A's trivsel.

B har endvidere udtalt, at opholdsstedet – da Esbjerg Kommune i januar 2016 bad om beviser – aftalte med A, at de sammen kiggede på hans telefon i forbindelse med hans kommunikation med den tidligere plejefamilie.

Efter min opfattelse er den daværende bestemmelse i § 123, stk. 2, i serviceloven – som nu er videreført i voksenansvarslovens § 15 – ikke til hinder for, at et opholdssted hjælper et barn eller en ung med at kommunikere med bestemte personer, hvis den pågældende selv udtrykker behov for det. Bestemmelsen er heller ikke til hinder for, at et opholdssted noterer, hvordan et barn eller en ung trives med at kommunikere med bestemte personer.

I lyset af de beskyttelseshensyn, som reglerne om kontrol med anbragte børn og unges kommunikation skal varetage, er det imidlertid samtidig min opfattelse, at kravet om afgørelse i børn og unge-udvalget ikke kan fraviges ved, at myndighederne får et samtykke til kontrollen hverken fra barnet/den unge eller forældremyndighedsindehaveren.

5.5. B har i udtalelsen til mig været inde på, at kontrollen med A's mobiltelefon skyldtes, at A i efteråret 2015 i anden henseende (som ikke havde sammenhæng med hans kontakt til den tidligere plejefamilie) havde udvist en uhensigtsmæssig adfærd på de sociale medier, og at det var herved, at opholdsstedet "kom indover" at kigge på hans mobiltelefon i forhold til kontakten med den tidligere plejefamilie.

Det, som B har anført om A's adfærd på de sociale medier som værende årsag til den foretagne kontrol, ændrer ikke ved min vurdering af sagen, jf. pkt. 5.7 nedenfor.

Det skyldes, at der uanset baggrunden for kontrol med en anbragt ungs kommunikation forinden skal være truffet en afgørelse om kontrollen af børn og unge-udvalget.

Jeg bemærker samtidig, at oplysningerne i sagen efter min opfattelse ikke umiddelbart støtter det synspunkt, at kontrollen med A's kommunikation havde andet formål end at overvåge/kontrollere A's kontakt til den tidligere plejefamilie og andre med tilknytning til den tidligere plejefamilie.

5.6. Konsekvensen af, at der ikke af børn og unge-udvalget blev truffet en afgørelse om den foretagne kontrol, er bl.a., at der ikke foreligger dokumentation for, at der blev foretaget en konkret vurdering af, om betingelserne i servicelovens § 123, stk. 2, for at udøve en sådan kontrol – dvs. om kontrollen var nødvendig af hensyn til A's sundhed eller udvikling – rent faktisk var opfyldt.

Der blev heller ikke taget stilling til, hvilke nærmere angivne personer der skulle være omfattet af afgørelsen om kontrol, eller i hvilken periode kontrollen skulle udøves (jf. servicelovens § 123, stk. 2, 1. og 2. pkt.).

A, der var over 12 år, fik – ligesom forældremyndighedens indehaver – desuden ikke mulighed for gratis advokatbistand, lejlighed til at se sagens akter og udtale sig eller mulighed for at klage til Ankestyrelsen eller få forelagt en eventuel afgørelse fra Ankestyrelsen for retten, jf. nærmere ovenfor under pkt. 3.4.

Som nævnt ovenfor under pkt. 3.3 er det i vejledning nr. 9 til serviceloven (som nu er erstattet af en ny vejledning til voksenansvarsloven) angivet, hvordan kontrollen skal udføres, når der er truffet en lovlig afgørelse af børn og unge-udvalget herom. Bl.a. skal barnet eller den unge give samtykke til og overvære kontrollen. Dette skete heller ikke i forhold til A, idet i hvert fald noget af kontrollen blev foretaget uden A's vidende og samtykke.

Det fremgår desuden af vejledningen, at den person, som det anbragte barn kommunikerer med, skal give sit samtykke. B har i sin udtalelse til mig oplyst, at dette ikke skete.

5.7. Det er som nævnt under pkt. 5.3 ovenfor min opfattelse, at den kontrol, der blev iværksat med A's brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation under hans anbringelse på B i perioden 2015-2016, var ulovlig.

Det er også min opfattelse, at der herved skete en alvorlig krænkelse af hans retssikkerhed.

Jeg finder, at Esbjerg Kommune havde et meget væsentligt medansvar for sagen. Jeg henviser navnlig til det, som jeg har anført under pkt. 5.2 og 5.6 ovenfor.

Jeg bemærker i den sammenhæng også, at det er Esbjerg Kommune, der er ansvarlig for at sikre, at de sager, hvor afgørelseskompetencen ligger hos kommunens børn og unge-udvalg, forelægges for udvalget med en indstilling, jf. pkt. 3.2 ovenfor. Det er endvidere kommunens ansvar (bl.a. ved sin sekretariatsbistand til udvalget) at sikre, at de særlige retsgarantier, der er omtalt under pkt. 3.4 ovenfor, overholdes.

Da jeg finder, at der er begået fejl og forsømmelser af større betydning i sagen, har jeg – i medfør af § 24 i ombudsmandsloven – orienteret Folketingets Retsudvalg, børne- og socialministeren og Esbjerg Kommunes kommunalbestyrelse.

Jeg har desuden orienteret Socialtilsyn Syd om sagen. Det har jeg gjort med henblik på, at socialtilsynet ved kommende tilsynsbesøg på B kan følge op på det, som jeg har anført i udtalelsen.

Jeg beder herudover Esbjerg Kommune om – **inden den 14. september 2018** – at orientere mig om, hvad kommunen i anledning af min udtalelse vil gøre for fremover at sikre, at kommunen overholder reglerne om iværksættelse af kontrol med anbragte børn og unges kommunikation.

Jeg har sendt et enslydende brev til B.

1. Esbjerg Kommune skrev efterfølgende til ombudsmanden, at kommunen tog ombudsmandens kritik alvorligt og til efterretning, ligesom kommunen erkendte at have haft et medansvar for, at A's rettigheder blev krænket under hans anbringelse på opholdsstedet.

Esbjerg Kommune oplyste, at kommunen siden 2014 havde iværksat en række tiltag for at øge kvaliteten og sagsbehandlingen på området.

Esbjerg Kommune henviste til, at der var blevet tilført flere personaleressourcer, så familierådgiverne havde færre sager og derved bedre kunne sikre kvaliteten i sagsbehandlingen, at der var oprettet et særligt team, som tog sig af børn anbragt uden for hjemmet uden samtykke, og som arbejdede med et stærkt reduceret sagstal for at øge kvaliteten og muliggøre tæt og kvalificeret opfølgning, og at der blev holdt kvalitetssikringsmøder med deltagelse af de ansvarlige socialrådgivere, fagkoordinatorer, distriktsledere og specialkonsulenter i alle anbringelsessager, hvor bl.a. anbringelsesgrundlag, samvær og reglerne om afbrydelse eller kontrol med kommunikation blev kvalificeret.

Esbjerg Kommune oplyste også, at ombudsmandens udtalelse i sagen i sin fulde form var blevet gennemgået på et møde mellem ledelse og nøglemedarbejdere. Dette var sket for at sikre, at kommunen i fremtiden havde korrekt juridisk praksis, og så der sikredes korrekt sparring og vejledning af personalet.

Derudover oplyste Esbjerg Kommune, at kommunen fremover ville have særskilt opmærksomhed på at sikre, at de opholdssteder, som anbragte børn bor på, ikke krænker børnenes rettigheder i forhold til at udøve kontrol med børnenes kommunikation.

Esbjerg Kommune oplyste, at det var kommunens vurdering, at kommunen med disse initiativer sikrede en lovlig praksis i fremtiden.

2. Ombudsmanden noterede sig Esbjerg Kommunes oplysninger, herunder at kommunen havde taget kritikken til efterretning.

Ombudsmanden noterede sig også kommunens oplysninger om de tiltag, som kommunen havde iværksat for at øge kvaliteten og sagsbehandlingen på området.

I den forbindelse noterede ombudsmanden sig, at flere af de tiltag, som kommunen havde fremhævet, havde været iværksat siden 2014 – og altså før kontrollen med A's kommunikation fandt sted.

Ombudsmanden forstod imidlertid, at det var kommunens opfattelse, at disse tiltag – i sammenhæng med gennemgangen af ombudsmandens udtalelse i sagen samt kommunens skærpede fokus fremadrettet – ville sikre, at kommunen fremover overholdt reglerne om iværksættelse af kontrol med anbragte børn og unges kommunikation.

På den baggrund meddelte ombudsmanden, at han ikke havde tilstrækkeligt grundlag for at foretage sig mere i sagen.